

УКРАЇНСЬКО-ХОРВАТСЬКИЙ СЛОВНИК
/ Л. Васильєва, О. Ткачук, В. Чумак

К. : Словники України. — 2018. — 630 с.

Лексикографічний простір сучасної України збагатився ще одним виданням, яке засвідчує реальний високий статус міжмовної та міжкультурної комунікації нашого народу зі світом. «Українсько-хорватський словник» — наукова праця досвідчених лінгвістів Л. Васильєвої, О. Ткачук та В. Чумака — є першим коротким двомовним словником, що відбиває лексичні паралелі двох слов'янських мов, які досі не були лексикографічно опрацьованими ні в українському, ні в хорватському мовознавстві за незалежності обох держав.

Важливо, що теоретична основа цього дебютного (як для опрацьованого матеріалу) видання спирається на наукові засади універсальної системи слов'янської лексикографії «Лексика — Славіка», теоретично обґрунтованої і практично представлені в численних працях серії «Словники України». Колектив Українського мовно-інформаційного фонду НАН України плідно працює над виданням словників, які заповнюють ще вільні лакуни наших словесних контактів з іншими народами, залучаючи до кола перспективних авторів відомих фахівців, як і в ситуації з рецензованим словником. Також важливо, що українсько-хорватський словник має паперову та електронну версії, у такий спосіб поєднуючи особливості сучасної наукової комунікації — доступної користувачеві, швидкісної, точної щодо засад укладання словникового реєстру та фахових принципів його представлення.

Зазначимо, що близько 25 тисяч реєстрових позицій словника як для першого українсько-хорватського лексикографічного видання є достатнім представленням мовних реалій українського народу. Автори словника орієнтуються на загальноживану лексику, лише «з незначним вкрапленням архаїзмів, арготизмів чи діалектних слів, що

сьогодні входять до активного словникового фонду літературної мови» (с. 3). Погоджуючись із кількісним представленням запропонованої для хорватських користувачів лексики сучасної української мови, зосередимо увагу на «незначних вкрапленнях» мовного пасиву до словникового реєстру. За яким принципом вводилися у словник певні архаїзми, арготизми чи діалектні слова? Скільки їх загалом у реєстрі словника? Чи враховано їхній функціонально-стильовий ресурс? Автори покликаються на «статистичні дані комп'ютерного опрацювання словникового складу української мови» (с. 3), але оскільки в переліку лексикографічних джерел немає згадок про наявні електронні ресурси, як і про 20-томний словник української мови, реєстр якого є репрезентативним для сучасних користувачів, очевидно, слід було б навести детальніші пояснення.

Як відомо, у словнику, зорієнтованому на широке коло користувачів, з очевидних причин доступності й оперативності не потрібні докладні лінгвістичні маркери. І в цьому випадку автори словника підійшли до формування статей і позначок-маркерів коректно. Усі домінантні частиномовні граматичні характеристики, прийняті в лексикографічній практиці, наявні у словникових статтях — від іменника, прикметника, інших повнозначних частин мови й до службових частин мови, які «містять лише вказівку на граматичну ремарку» (с. 5).

Загалом, пояснювальна граматична частина словникових статей, на нашу думку, є послідовною, вивіреною й асоціюється в користувача з лексикографічним досвідом і компетентністю укладачів. Так, зокрема, викликає професійну повагу фрагмент пояснень щодо організації лінгвістичного коментаря до словникового опису українського дієс-

лова, де зауваги стосуються форми подання відповідної лексеми (інфінітив із вказівкою на вид — недоконаний чи доконаний), способи представлення дієслів, які мають форми доконаного і недоконаного виду (принципи їх подання — одна словникова стаття, напр.: **ідентифікувати** *impf., pf. identificirati* та ін., розрізнення одно-/двовидових дієслів в українській та хорватській мовах із зазначенням конкретних граматичних відмінностей в обох мовах, напр.: **ігнорувати** *impf. ignoritari (impf., pf.)* та ін.). Пояснення лексикографів стосуються також дієслів із часткою **-ся**, зокрема двох репрезентованих у словнику ситуацій, коли в одному випадку дієслово може вживатися лише з часткою **-ся** (**боротися** *impf. boritise* та ін.), в іншому — вживатися з часткою **-ся** і без неї (**покотітися** *pf. (1) zakotrljatisе, skotrljatisе (2), poteci (osuli) (покотіти pf. zakotrljati)*).

Коректно аргументована укладачами Словника й парадигмальна характеристика лексем з їх віднесеністю до омонімії чи полісемії, так само як і тлумачення семантичних відтінків окремих значень слів. Хоча тематична, стилістична та інші ремарки, за нашими спостереженнями, є спорадичними і не завжди конкретизують функціонально-стилістичний потенціал реєстро-

вого слова, особливо у випадках, коли потрібна вказівка на пряме і переносне значення лексем, на яких вибудовується його полісемія. Ідеться, зрозуміло, про словникову перспективу, оскільки автори не ставили перед собою завдання деталізувати стилістичні характеристики реєстрового слова, проте вже намітили шлях, яким ітимуть далі.

Новий досвід видання першого в Україні двомовного словника паралелей із хорватською мовою є, безумовно, вдалим і потрібним сучасному користувачеві. Такі видання об'єднують не тільки фахівців, серед яких крім шановних авторів бачимо й досвідчених рецензентів Н. Ф. Баландіну, А. А. Лисенко та їхнього хорватського колегу професора-емерита Й. Силича. У вибудові лексикографічної перспективи між народами солідаризуються організаційні та фінансові зусилля громадськості обох країн — Львівської обласної адміністрації та Задарської жупанії (Хорватія), а отже, міжкультурна комунікація має достойне майбутнє.

Рецензований «Українсько-хорватський словник» допоможе хорватському користувачеві вивчити українську мову і розрахований на студентів та викладачів, перекладачів, ділових людей, туристів і всіх, хто цікавиться лінгво-славістикою.